UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Aluari Pelagij de pla[n]ctu eccl[es]ie desideratissimi libri duo et indice copiosissimo et marginarijs additionibus rece[n]s illustrati

Alvarus <Pelagius>

Lugduni, 1517

Quadragesimusseptimus. De officio [et] potestate legatoru[m]: in q[ui]bus possunt dispensare: [et] in quibus non.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29953

Visual Library

Potētia diſpenſatiōis papalis ꝓbatur.

¶ Ꝺ Item ſuper facto potentie diſpēſandi papalis/ approbo duas regulas traditas per Oſtiē. ex̄ de cōceſ. pre. ꝓpoſuit. in gloſ. q̄ſi diceret. Vna eſt ꝙ papa tantā ꝑtātē habet/ ꝙ ſi dicat ⁊ faciat q̄cq̄d placuerit: accuſari nō pōt: nec dānari ab hoīe: dūmodo nō ſit hereticus incorrigibilis. xl. di. ſi papa. pōt t̄n ⁊ debet moneri in ſecreto. ⁊ etiā palā ſi palam peccet mortaliter. Nam velit nolit ſubiacet euangelice veritati/ quoad monitionē faciendā ⁊ recipiēdam: quia cuilibꝫ dictū eſt. Si peccauerit in te frater tuꝰ. ex̄ de iudi. nouit. ij. q. j. ſi peccauerit. Matth. xviij. ſed q̄d ad hoc quod ibi dicit: dic eccleſie/ non ſubiacet niſi in hereſi.

¶ Alia regula eſt/ ꝙ in omnibus pōt diſpēſare dūmodo nō ſit contra fidem: ⁊ dūmodo per diſpenſationē ſuā euidenter nō nutriatur peccatū mortale: nec inducat ſubuerſionē fidei: nec periculum animarū. Nam in talibus ↄtra dn̄m nullā habet penitus poteſtatē. ſic intellige. xxv. q. j. ſunt quidā. xv. diſt. ſicut. ergo contra legē canonicā poteſt diſpenſare indiſtincte. ⁊ cōtra legē diuinā vbi ſibi ꝓhibitum nō eſt: nec peccatum continet euidēter. De potentia pape in diſpēſando ⁊ nō/ no. in pre. c. ſunt quidā. ⁊ c. ſicut. iiij. diſt. in iſtis. ix. q. iij. nemo. xv. q. vj. authoritatē. xiij. diſt. in ſumma. ex̄ de reſti. ſpo. literas. de cōceſ. pre. ꝓpoſuit. de ſta. mo. quū ad monaſteriū. j. q. vij. §. niſi rigori gloſ. hic incipit. de tranſla. epi. c. j. de offi. leg. quod tranſlationē. de exceſ. pre. ſicut vnire. xij. diſt. p̄ceptis. in ſpe. in titu. de legato. §. nūc oſtendendū. ⁊ §. nūc breuiter dicendū. De materia pape adde hic duo repertoria vtilia q̄ poſui. ſ. in. ij. pte iſtius operis in arti. xj. in. §. a capite. in primo ⁊. ij. folio.

¶ Articulus. xlvij.

Edne ad ſuperiores

S ed ne ad ſuperiores caſus papales: q̄s late. ſ. deſcripſi: inferiores a papa ſiue cardinales legati a latere: ſiue patriarche/ ſiue metropolitani/ ſiue epī/ ſiue alij manus extendant: quū ſibi ſint in ſignū priuilegij ſingularis tantūmodo reſeruati: ideo incidenter in hoc opere ponam caſus in quibus p̄dicti valeant diſpenſare ⁊ intromittere ſe de iure: ⁊ quid ad officiū pertineat eorūdē.

Legatorum tria gn̄a: ac eorūdē officia.

¶ Et primo incipio a legatis quorū tria genera ſunt. vt legit̄ ⁊ no. ex̄ de offi. leg. officij. li. vj. ⁊. c. tit. excōmunicās. no. p Bern̄. ¶ Ad quorū officiū ꝑtinet tenere pacatā ꝓuinciā: ⁊ eam purgare malis hominibus/ ⁊ eos punire. ff. de offi. p̄ſec. vr. l. j. §. quies quoq̄. ff. de offi. pre. l. iij. ⁊. l. congruit. ex̄ de offi. ord. c. j. Et legatus mittitur vt euellat vitia diſſiper malos/ edificet virtutes: ⁊ plantet bonos. ex̄ de maio. ⁊ obe. ſolite. ex̄ lib. vj. de offi. leg. legatos. Item ad officium eius ꝑtinet cauſas audire: que per appellationē deferuntur ad eum. ex̄ de offi. leg. c. j. ij. q. vj. decreto. xj. q. j. ꝑuenit. ⁊ etiam per ſimplicem querelā in prouincia ſibi decreta poteſt audire omnē cauſam ad forum eccleſiaſticū ꝑtinentē: omiſſo quolibet ordinario/ quia roma cōmunis patria ē. ff. ad municipa. roma. ex̄ de fo. cōpe. c. ſi. ¶ Ipſe em̄ pleniſſimā habet iuriſdictionē: ⁊ maius imperiū omnibus poſt principē. ⁊ omnia exercere pōt quecūq̄ pōt is qui legatū miſit: que ſibiipſi ſpecialiter non reſeruat. ex̄ de ſentē. excō. nup. ex̄ de offi. leg. q̄d trāſlationē. de of. vi. c. penul. ⁊ no. ij. q. v. que de cauſa. ff. de ꝓcur. ꝓcurator: cui. ⁊ l. ſeq. habet merū imperiū ſicut ⁊ ꝓcōſu. ff. de offi. ꝓcōſu. ſi in aliā. §. ſi. ⁊ maius imperiū hꝫ in ꝓuincia ſibi decreta oībus alijs poſt principē. ff. de offi. ꝓcōſu. ideo. de offi. p̄ſi. l. iiij. nec q̄cq̄ eſt in ipſa ꝓuincia q̄d p ipſum nō expediat̄. ff. de offi. ꝓcōſu. nec quicq̄. in prin. Nā ipſe vicē ꝓcōſulis ⁊ p̄ſidis ꝓuincie obtinet. ex̄ de offi. leg. legatos. lib. vj. Nā ipſe gerit vices dn̄i pape. ex̄ de cōſue. quū venerabilis. ex̄ de plump. mādata. xciiij. di. c. j. ex̄ de offi. leg. c. ⁊. c. ꝙ trāſlationē. ſed ſi aliqua grauia immineāt ⁊ ardua ꝑter illa que ſibi ſedes ap̄lica reſeruauit: debet legatꝰ illa ad ap. ſe. referre: vt euidēter ꝓbat̄. xvj. q. j. frater nr̄. circa mediū. xxv. q. j. in galliarū. ex̄ q̄ ſi. ſint legi. p venerabilē. prope ſi. ex̄ de bap. maiores. in pn̄. xvij. di. multis. xviij. di. c. j. ex̄ de offi. archidiā. ad hec. §. itē in ep̄la. ex̄ de trāſla. c. j. vnde legit̄ Exo. xviij. in ſi. ꝙ moyſes conſtituit p̄ncipes ⁊ tribunos: vt q̄cq̄d maius eſſet ad eum referrēt. ad id ex̄ de re iudi. quū etemi. rn̄. j. li. vj. ſicut ſunt illa q̄ maiori aīaduerſiōe indigent. vt. ff. de offi. p̄ſec. vi. l. j. Itē ſolēt. ad idē. ff. de offi. p̄ſec. vigi. l. iij. §. cognoſcit. ff. de offi. ꝓconſu. l. ſi q̄d erit. ¶ Poterit ergo legatus paſſim de omnibus cauſis eccleſiaſticis cognoſcere. vnde ſeparat matrimoniū ꝓpter errorē conditionis. ex̄ de ↄiu. ſeruo. c. ſi. Itē cognoſcit de queſtiōe que vertit̄ inter clericū ⁊ laicū. ex̄ de re iudi. quū cauſam que. Non poteſt t̄n legatus de cauſa cognoſcere vel eā cōmittere audiēdā de plano ſine ſtrepitu ſummarie ⁊ ſine figura iudiciorū: de q̄ cōmiſſiōe loquit̄ ex̄ de v̄b. ſig. ſepe ↄtingit. in clemē. vt eſt expſſum. ff. de de offi. ꝓcōſu. nec quicq̄. §. de plano. ⁊. §. vbi decretū. que em̄ cōmunia ſunt oībus p̄ſidibus: debet ꝓconſul obſeruare. vt in e. l. in ſi. Pōt legatus de cauſa criminali epī cognoſcere: licꝫ nō definire. ff. de offi. ꝓconſu. l. j. ar. iij. q. vj. q̄uis. c. multū. Pōt legatꝰ cognoſcere de cauſa ep̄atus vbi de eo litigat̄. ex̄ de ap. cōſtitutꝰ. j. ⁊ de elec. quia diligētia. nam ⁊ viſitator hoc pōt. lxxxv. diſ. archidiaconus ſi o. facit ex̄ de elec. q̄uis. li. vj. ad iſtos duos. v̄. pce. iunge. q̄d no. ſ. xlv. ar. §. ſciendū. v̄. xvj. Item ad legatū omiſſis medijs appellat̄. ſm̄ Guill̄. dur. in ſpe. in titu. de ap. §. nūc tractemꝰ. q̄uis Ioan. no. ↄtra. ij. q. vj. q̄ſq̄s. al's ſi q̄s noſtrū. ſed de cōſuetudine cōtrariū obtinet. ⁊ q̄d primo dixi verius eſt: q: vices pape gerit. vt ſ. ꝓbatū eſt. Si aūt iuſte ab eo fuerit appellatū: ad papā appellationi deferat reuerēter. ex̄ de re iudi. quū cauſam que. ar. t̄n cōtra. ex̄ de accu. ad petitionē. ſed ibi nō detulit fruſtratorie. Item legatus de latere habet iuriſdictionē ſuper exemptos. ad hoc. xj. q. j. ꝑuenit. xxv. q. ij. §. ſi ergo. ꝑ pe prin. ⁊. v̄. quicq̄. ex̄ de ſupplē. ne. pre. licet. ex̄ de offi. del. venerabilis. de p̄ben. graue. de ſentē. excō. nup. ex̄ de v̄bo. ſig. veniēs. li. vj. rn̄. j. ⁊ no. ex̄ de offi. leg. ꝙ tranſlationem.

¶ Poteſt legatus cardinalis in ſua ꝓuincia ꝓuinciale conciliū celebrare. iij. di. §. porro. xvij. di. regula. xvj. diſti. c. ſexta. lxiij. di. c. ij. j. q. vij. cōueniētibꝰ. nō obſtat. j. q. vj. ideo. quia loquit̄ de concilio generali ⁊ vniuerſali. facit p hac opinione: q: metropolitanꝰ ⁊ primas faciūt iure proprio ſua concilia particularia ⁊ ꝓuincialia. xvj. di. c. j. xcij. diſt. ſi quis ep̄s vacans. xviij. di. in multis. c. ibi poſitis. nā ⁊ ep̄s facit cū ſuis clericis. xviij. di. nō oportet. ¶ Pōt legatꝰ de latere interp̄tari mandatū dn̄i pape. ex̄ de poſtula. pre. c. j. v̄. nec valet. ⁊ ꝓceſſus legati approbant̄ cōtra regē frācie poſt ap. ex̄ de appel. nouit. Pōt cōfirmare electionē illius qui abiurato ſchiſmate ad eccleſie redijt vnitatē. ex̄ de elec. quia diligentia. arg. t̄n cōtra. xij. di. nos cōſuetudinē. ſed ibi loquit̄ de iure cōmuni quo nō ꝓmouent̄ heretici ⁊ ſchiſmatici. Itē legatus examinat q̄d eſt notoriū. ex̄ de elec. bone. ⁊. c. venerabilē. Promouet in abbatē irregularē: ⁊ in minoribus conſtitutū: vt legit̄ ⁊ no. ſm̄ Innoc. ex̄ de eta. ⁊ quali. tuā. ⁊ de corpo. vitiatis. expoſuiſti. Pōt facere legatus ſtatuta que ꝑpetuo durāt. ex̄ de offi. leg. c. ſi. vbi de hoc. ex̄ de v̄b. ſig. ex parte. ⁊. c. ſup quibuſdā. §. ſi. de loca. c. j. vnde et papa concedit priuilegium ſaluis cōſti. lega. ap. ſe. ex̄ de preſcrip. c. veniens. vtrum in condendo ſtatuta requirere teneatur p̄latorum conſenſum: tenent Innocen. et Oſtien. pre. c. fina. de offi. leg. ꝙ tenent ſtatuta ſua in his que ſpectāt ad ſuam iuriſdictionē. etiā ſi prelati nō fuerint requiſiti: dummodo legibus generalibus non obſiſtant. nam ipſas ei corrigere nō licet. ar. C. de offi. p̄fec. illyri. ⁊ ori. l. ij. quod dic vt no. ipſe Innocē. ex̄ de offi. archipreſbyteri. c. ſi. qui dicit ꝙ tenetur requirere conſenſum prelatorum prouincie. allegat. ix. q. iij. c. j. et iij. ⁊. iiij. et. v. Violatores ſtatutorum legati abſoluentur. ſm̄ H. per ordi. locorum. ex̄ de ſenten. excom. nuper. Si legatus ferat ſententiam generalem: qui furtum cōmiſerit ſit excommunicatus. vt ex̄ de ſen. excō. a nobis. j. valet. ⁊ durat legatione finita. ex̄ de loca. c. j. Eſt enim iudex ordi. ex̄ de offi. leg. c. j. ⁊ ca. fina. C. de offi. rec. prouincie. qui

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ordinariam.τ.l.ſeq.ff.de offi.procõſul.l.j.τ.ij.C.de of.ei⁹
qui vices alicu.iud.ob.l.j.τ.ij.τ habet imperiũ in puincia
ſibi decreta.ff.de offi.procõ.τ ideo.τ ſimilis eſt pcõſuli.ſi
cardinalis eſt.ff.de offi.pcõſu.l.j.ex de offi.le.legatos.lib.
vj.ex de ſentẽ.excõ.ad eminẽtiã.q: cardinalis ſumit ex cõ
ſiliarijs dñi pape:ſicut τ proconſul olim eligebat ex cõſu
libus vrbis rome ad aliquã puinciã regendã.ff.de of.pſi.
l.j.ar.ff.de of.qſto.l.j.§.ex his.vel poti⁹ ſiſis eſt pfecto pto
rio.ſm Oſtien.arg.ex de ap.nouit.C.de epiſ.man.epale.
Alios autẽ legatos ſingulos dicim⁹ ſiles eſſe pſidib⁹.ar.
ff.de offi.pſi.l.j.τ pſes puincie ordinari⁹ eſt.C.li.x.de lega
tis.ſi qd ex.Quũ ergo poſſint hoc alij ordinarij:vt pall.c.
a nobis.τ.c.nro.multo forti⁹ legatus poterit hoc:q habz
maius imperiũ in puincia poſt pricipe:vt in pre.l.τ ideo.
τ e.ti.ſi mihi aliã.§.ſi.τ.l.nec quicq.i pn. ¶ Põt etiã pce
dere indulgẽtias ppetuas.τ legit τ no.ex de offi.leg.c.ſi.
nõ excedẽtes formã cõcilij generalis.ex de peni.τ re.quũ
ex eo.niſi aliud habeat ex priuilegio ſpeciali.Itẽ poſſunt
legati ex aliq cauſa reddere quemcq inhabilẽ ad bñficia
eccleſiaſtica τ ſecularia etiã ppetuo.ff.de offi.pfecti.vr.l.j.§
penul.ex de here.ſi aduerſus.in fi.τ.c.excõicam⁹.§.cre
dentes.τ.ij.q.iij.§.notandũ.in fi.quod idẽ tenet Guill.in
epo.in ſua dioc.tenent epi puincie τ alij legato obedire:
q:ei ſubſunt.ex de appel.quũ parati.τ ipſe legat⁹ põt iu
dicare de epoȝ pceſſibus:τ eos ſm iuris tramites:qñ ex
pedire viderit:reuocare τ emẽdare ſm.G.Credit ſigillo
legati.ex de confir.vti.quũ dilecta.Poteſt legat⁹ ex cauſa
reuocare indulgentias dñi pape τ ſuoȝ pdeceſſoȝ.ex de
de.nõ reſi.c.penul.Poteſt etiã legat⁹ a latere eccleſiã in
ordinatã in pbẽdis τ in alijs ordiare:τ papa approbat qd
per eũ fit.ex de de.ex.mi.ppoſuit.Põt grecos τ eremitas
τ alios pter inobedietiã excõicatos τ ſuſpẽſos abſolue
re cũ manuali pmiſſione.ex de ſentẽ.excõ.ſup eo.Põt de
cauſa que eſt iter duos reges cognoſcere.ex de ap.nouit.
Põt legatus regẽ τ reginã male piunctos ſeparare.ex q
ſi.ſint legi.p venerabilẽ.§.verũ.Legati eundẽ modũ ſer
uabũt in cõmiſſione cauſarũ ſicut papa.ex de reſcrip.ſta
tutũ.§.ſancim⁹.li.vj.Priuilegiũ legatoȝ eſt vt legatiõe
durãte rndere nõ teneant:niſi in his tñ q legatiõis tẽpo
re ptraxerũt.ff.de iudi.l.ij.§.legatis.τ.§.ſeq.τ.ff.de offic.
pſi.l.ſenatus.Legato aũt tẽpus pdeſt ex quo legat⁹ crea
tus eſt:nõ ex quo romã venit.ff.de lega.l.legato.Itẽ q in
legationib⁹ publicis verſati ſunt:a ciuilib⁹ muneribus τ
oneribus excipiunt.C.de lega.l.iiij.lib.x.In tranſmarina
aũt legatione pfuncti vacationẽ biennio habẽt.vt.e.ti.l.
iij.Supueniẽte legato maioris authoritatis:officiũ alte
rius ceſſat.ex de offi.le.volẽtes.ex de priuilegijs.antiqua.
nec de cauſis etiã inchoatis minor ſe intromittet.ff.de ſu
ſpec.tu.l.hoc eni.Põt legatus a latere cõferre vacãtia be
neficia in puincia.ex li.vj.de offi.le.officij.Sed nõ põt ad
vnã pbendã duos recipere:vel pbendã diuidere.ex de p
ben.dilecto.Põt a latere legatus cõferre bñficia:q tanto
tẽpore vacauerunt:q eoȝ donatio eſt ad ſe.ap.deuoluta.
ex de pbẽ.venerabilis.τ hoc tenet ibi Innoc.τ Joã.and.
in pr.e.c.officij.τ Guill.in ſpe.in titulo de legato.§.nũc tra
ctemus.Põt legatus ſeruare ſue donationi collationẽ p
bẽde prime vacature:qd dic vt legit τ no.ex li.vj.pſenti.τ
ca.deliberatione.Põt legatus ſm Guill.cõferre pbendã
vel eccleſiã ſpectantẽ ad collationẽ laici.q̃cq̃d no.p alios
ex de iure pa.quũ dilectus.τ p hoc facit ex de iudi.quto.τ
quia plus habet iuris in cõceſſiõe platus q in pſentatiõe
patronus.ex de offi.leg.dilectus.τ hãc opinionẽ de facto
ſeruauit Nicolaus.iij.cõferẽdo pbendã quã ipſe ante ſuã
pmotionẽ habuerat in eccleſia Laudun.licet rex francie
dicens ad ſe ptinere collationẽ illius pbende alij de facto
cõtulit.Poteſt prelat⁹ ex cauſa vnire τ diuidere eccleſias.
ex de excel.pla.ſicut vnire.ſine preiudicio tamẽ epiſcopi.
ex de confir.vti.c.ſi.Prelati vel exempti qui per iuramen
tum tenẽtur ſingulis annis apoſtolorum limina viſitare.
ex de iureiur.ego.N.nõ excuſantur viſitando legatuȝ.Li

Legat⁹ cui cõpa ratur.

mina eni apoſtoloȝ ibi eſſe intelligunt:vbi eſt papa.xcij.
di.legim⁹.pp fine.Itẽ notaui.s.in.xxij.ar.Apoſtoli aũt
illi antonomaſtice ſunt petrus τ paulus ſignati in bulla
papali.xij.q.ij.de viro.quorum papa eſt ſucceſſor.ex de ho
mici.p humani.rnſo.j.li.vj.quia aliud eſt ſedes apoſtoli
ca:τ aliud eſt legat⁹.ar.ex de ſentẽ.excõ.q de his.τ aliud
romana eccleſia:τ aliud eius legatus:vt.e.ti.ea noſcit.in
ſi.Nec dicitur a ſede apoſtolica emanare qd ab eius lega
to emanat:vt legit τ no.ſm Innoc.ex de ſi.preſ.c.penul.
Poteſt legatus a latere abſoluere pro iniectione manuũ
in clericos/etiam extra prouinciam exiſtens.de quo vide
ſtatim.j.vo.legatus.ex de ſentẽ.excom.ad eminẽtiam.ex de
offi.leg.q tranſlationẽ.c.excõmunicatis.Sed de ſenten
tijs ordinarioȝ ſue prouincie/nõ poteſt ſe intromittere:
nec illas reuocare ſine cauſe cognitiõe:τ ſine tramite iu
ris.ex de ſentẽ.excom.p tuas.de offi.ordi.ad reprimendã.
de offi.deleg.quũ cõtingat.Secus aũt de ſentẽtijs in for
ma conſtitutionis in genere promulgatis:puta ſtatuim⁹
q quicũq falſauerit chartã:vel luſerit ad taxillos/vel fur
tũ fecerit/vel huiuſmodi/ſit excõmunicatus.quum eni ta
lis ſentẽtia potius iuris q hominis ſit cenſenda.ar.xxiij.
q.j.c.ij.ex de ſentẽ.excom.a nobis.j.τ de ap.repͤhenſibilis.
rnſo.j.legati paſſim a talibus ſentẽtijs abſoluũt.nã etiã a
ſentẽtijs in iure ſcriptis abſoluunt:ex quo eis ſpecialiter
nõ inhibentur.ex de ſentẽ.excom.nup.De ſentẽtijs vo or
dinarioȝ nõ ſue prouincie ſe nullatenus intromittũt cũ
cauſe cognitione:ſiue nõ.ar.ex de offi.leg.nouit.Tenent
Oſtiẽ.τ Guill.dur.in ſpe.in tit.delegato.§.nunc dicam⁹.
vo.quod etiam dixi.q legat⁹ a latere nõ poteſt abſoluere
niſi a leui iniuria propter manuũ iniectionem in clericũ:
quod epiſcopo nõ conceditur:niſi de leuiſſima.ex de ſentẽ.
excom.puenit.Sed ſalua reuerẽtia tantorum patrum/ni
mis emungere voluerunt:diſtinguẽtes inter leuẽ τ leuiſ
ſimam iniuriam.que diſtinctio vix eſt de facto practicabi
lis:nec oculis oſtẽſibilis cõtra illud quod legitur τ no.ex
de dona.apoſtolice.§.nam τ ſi.dico ergo q ab iniuria q̃n
tumuis graui pro iniectione manuũ in clericum/poteſt
a latere legatus abſoluere:quum talis ei ſimpliciter ab
ſolutio committatur ſine aliqua diſtinctione.ex de ſentẽ.
excom.ad eminentiã.c.ea noſcitur.τ de offi.leg.excõmuni
catis.a ſenſu contrario.τ.c.q tranſlationẽ.niſi ſit mẽbro
rum mutilatio vel debilitatio.xxiij.q.viij.quodcũq.vel in
terfectio:quia tunc legatus nõ poteſt.xxiij.q.vlt.ſi qs mẽ
brorum.ex de ſentẽ.excom.cum illorũ.De quacũq aũt le
ui iniuria poſſunt abſoluere epiſcopi:vt communiter tenet
in pre.c.puenit.que aũt ſit leuis:arbitrio iudicis commit
titur.vt no.Innoc.in pre.c.cum illorum.Immo dico q le
gatus poteſt abſoluere capientẽ ſe.vt no.xciij.diſt.c.ij.in
gloſ.ar.q.τ tamẽ nõ eſt dubiũ/q nõ eſt leuis iniuria:im
mo atrox rõne tante pſone.inſtit.de iniur.§.atrox.de peñ.
diſt.j.aut facta.Hodie tamẽ talis nõ poſſet abſolui pterq
in mortis articulo:niſi a romano pontifice.ex de penis fe
licis.§.pſenti.li.vj. ¶ Legatus ex prouinciã exiſtens/nõ
poteſt excommunicare vel abſoluere:quia vtrumq cau
ſe cognitionem requirit.legitur τ no.ex de offi.leg.nouit.
no.Innocen.τ Oſtien.in iſto.cap.nouit.q vnus epiſco
pus in dioce.alterius de voluntate τ cõſenſu eius poteſt
ſedere pro tribunali:et cauſas ſubditorum ſuorũ et illius
audire.ix.q.ij.c.j.τ.ij.τ.ca.epiſcopum.xviij.q.ij.lumino
ſo.Et q epiſcopus extra ſuam dioc.in alterius territorio
ſine commiſſione illius vbi eſt:poteſt ſuum ſubditum ex
communicare et abſoluere:vbi non requiritur cauſe co
gnitio:vt in notorijs.et vbi aliquis ſe excõmunicatum
confitetur:et abſolutionem petit.et preſertim contradi
ctorem non habet.ix.q.iij.§.fina.ij.q.j.manifeſta.quia ta
lia cauſe cognitionem non requirunt.τ quum iudex ſuũ
recognoſcit errorem.et ſine cauſe cognitiõe poteſt extra
ſuam dioce.excommunicatum abſoluere contradictore
inuito.de appel.qua fronte.de ſenten.excom.ſacro.§.ſi
vo.Et abſoluere ſine cauſe cognitione ad iuriſdictionẽ

Culpe di ſtinctio.

volūtariá ſpectat: ⁊ ideo pōt extra dioc̄.fieri.ff.de off.pſi.l.iij.no.etiá Joā.and.de fo.cōpe.q̄uis.in cleme.in gloſ.in duobus.ꝙ inter ſubditos voletes in alioꝝ dioc̄.de licentia dioc̄.epi ſuá iuriſdictionē exercere poſſunt.ſecus inter inuitos.s.de offi.or.quū ep̄s.li.vj. Tenet etiá Oſtiē.in pre.ca.nouit.ꝙ ordinarius exiens ſuū territoriū cū intētione cito redeūdi excōicare ⁊ abſoluere pōt ſubditū ſuū extra q: nō dr̄ diuertiſſe.ff.de diuor.l.iij.de peni.diſt.j.in.l.diuortiū.⁊ in.l.deſtitiſſe.p hac materia ſupradicta facit de ſen.excō.venerabilibus.§.vbi aūt.li.vj.Itē cōmittere cauſas q̄uis ſit iuriſdictionis:pōt ep̄us extra ſuá dioc̄.ff.de offi.pfec.v.l.fi.Itē ꝙ iuriſdictionem exerceat ep̄s extra ſuam dioc̄.nūc cū volūtate ipſi⁹ cui⁹ eſt dioc̄.nūc ꝓpria authoritate:ptꝫ ex̄ de vſu pal.ex tuarū.de fideiuſſorib⁹.c.cōſtitutus.in fi.legit̄ ⁊ no.p Joan.and.ex̄ in cleme.de priuile.archiep̄o.ex̄ de vſu pal.ad ſupplicationē.vj.q.iij.ſcriptū.vij.q.j.epi.xcij.di.§.nūc aūt.cū tribus.c.ſeq.⁊ gloſ.ex̄ de or.ab ep̄o qui re.c.j.faciūt que no.p Oſtiē.in ſumma.de offi.le.§.⁊ in quo.loco all'.ij.q.j.nemo.xj.q.iij.nemo.j.Alij ɔtra p ca.xj.q.iij.ſi ep̄s.ex̄ de ap.quūq: ſit romana.in ſ̄c̄xj.q.iij.audi.ix.q.iij.§.fi.⁊ hoc verū eſt ſm Oſtien.q̄ hoc no.in pre.ca.nouit.⁊ Guil'.dur.in ſpe.in titu.de legato.§.nūc dicamus.v̄.ſed q̄d ſi legatus in notorijs in q̄bus cauſe cognitio nō requirit̄.ex̄ de iureiur̄.ad noſtrā.iij.de fi.preſby.q̄m.

¶ Poteſt legatus abſoluere ſubditos ſuos/q̄ extra prouinciá ſuá deliquerūt: nūc v̄o reuerſi petūt abſolui.ar.ff.de offi.preſi.l.iij.§.v̄.haber.xvj.q.j.placuit.ex̄ de offi.le.excōmunicatis.que nō diſtinguit:ſed Guil'.⁊ Oſtiē.ɔtra.p ca.ex̄ de fo.cōpe.cū ɔtingat.⁊.c.fi.C.v̄.de crimi.agi.opor.aūt qua ꝓuincia.C.niſi ſena.vel cla.l.j.iij.q.vj.c.j.ex̄ de rap.ca.j.de ſentē.excō.officij.Primū reputo verius ꝓpter priuilegiū a latere legatorū ſpeciale nō reſtringendū.ar.bo.ex̄ de priuilegijs.in his. ¶ B

Poteſtas legati i diſpenſando.

Nunc aliq̄d tangā de diſpenſationib⁹ iſtoꝝ legatorū ſc.ap.a latere.Circa quod ſciendum eſt ꝙ quicq̄d pōt circa diſpēſationes ep̄s/archiep̄s/primas/vel patriarcha:vel q̄libet alius ordinarius:hoc totū pōt de latere cardinalis legat⁹.q: ipſe ordinarius in ꝓuincia ſibi decreta: ⁊ maiorē oībus poſt principē habet in ea poteſtatē.vt.s̄.§.pre.v̄.item ad officiū.cū v̄.ſeq.ꝓbaui.Itē pōt etiá diſpēſare in oībus illis:dūtaxat exceptis que ſunt roma.pon.reſeruata.ex̄ de offi.le.quod trāſlationē.⁊ arg.ex̄ de cōſang.⁊ affi.ꝙ dilectio.de trāſac.ca.fi.que ſuperius in ar.xlv.⁊.xlvj.ſpecificaui.Non poteſt diſpenſare vt nouitius vel homo alterius ꝓfeſſionis fiat abbas.ex̄ de elec.offi.nec alterius habitus.ex̄ in cleme.de elec.cū romani.Nec cū illegitimis quātū ad ſacros ordines ⁊ beneficiū curatū.ex̄ de fi.preſ.dilectus.in fi.Secus in ſimplici beneficio ⁊ minorib⁹ ordinib⁹: ſicut q̄libet ordinarius ep̄s.ex̄ li.vj.de fi.preſ.is qui.Nec cū irregularib⁹ ex̄ de offi.del'.c.fi.nec cōtra aliq̄d conciliū generale:nec in gradu prohibito cōſanguinitatis ſm Guil'.in ſpe.in tit̄.de legato.§.nūc oſtēdendū.Nec in ep̄atū quantū ad etatē:ſed quoad minores ordines.ſic cōiter ſm Guil'.q̄ de hoc no.in ſpe.in titu.delegato.adde q̄ð no.s̄.xlv.ar.§.ſciēdū.v̄.xiij.Poteſt tm̄ cōfirmare electionē illi⁹ q̄ ab apoſtaſia redijt/ſm.B.ibi.ex̄ de elec.q: diligentia.Pōt etiá ſm Bern̄.diſpēſare vt illegitim⁹ immediate patri ſuo in eodē beneficio ſuccēdat.vt ibi no.Guil'.ex̄ de fi.preſ.c.per.Itē legatus de latere pōt generaliter diſpēſare ex penas mitigare vbicūq: nō ꝓhibet̄.ex̄ de tranſac.c.fi.Itē diſpēſat ꝙ regularis canonic⁹ teneat plebanatū.ex̄ de ſta.mo.q̄ð dei.bn̄ pōt tm̄ talis in ep̄m eligi ſine diſpēſatiōe: prout ibi no.Innoc̄.Tenendū eſt generaliter/ꝙ in ḡnali legatiōis mādato trāſit diſpēſandi ptās.ar.ij.q.v.q̄ de cauſa.ex̄ de trāſac.c.fi.ex̄ de biga.quia.nō pōt tm̄ legat⁹ iure legationis diſpenſare cū illo quē abſoluit ab excōicatione ſup irregularitate cōtracta:quia ſic ligatus celebrare diuina pſumpſit.vt no.Guil'.dur.in ſpe.in titu.delegato.§.nūc dicamus.v̄.ſed an tūc.nec legat⁹ cui ſpecialiter eſt indultū/vt cum hmōi irregularibus ſue ꝓuincie valeat diſpēſare:cū ſcholaribus vel alijs alienigenis intra illā ad tp̄s degētibus diſpēſare valebit:q̄m hmōi indulgētia ſtricte interptāda eſt.ex̄ de trāſla.c.fi.⁊ intelligēda ſolū de indigenis:⁊ ibi intitularis/⁊ ibi ꝑpetuo morātis: ſꝫ nec talis pōt ordinare iure legatiōis.vt no.Guil'.in ſpe.in tit̄.delega.§.cōſeq̄n.ſed nūquid.Nō pōt legatus dare alicui licentiá alienādi de rebus eccleſie iure legatiōis ɔtra ꝓpriū iuramentū q̄ð preſtitit de rebus eccle.nō alienādis.ro.pō.incōſulto.ex̄ de re.eccle.nō ali.vt ſu.de feu.c.ij.nec permutādi: q: ꝑmutatio alienatio eſt.ex̄ de re.eccle.nulli.Si v̄o abbas vel prior vel p̄latus iurauit nō alienare ſine cōſenſu epiſcopi vel abbatis infra legationē cōſtituti: legat⁹ hmōi licentiá dare poterit: q: ordinarius eſt/vt ſepe s̄.probatū eſt.⁊ q: authoritas legati in tali iuramēto intelligitur excepta.ex̄ de iureiur̄.venientes.Si aūt aliquis abbas iurauit nō alienare ſine licētia: ⁊ abbatis montis caſſini vel ciſtrcici cui ſubeſt:legatus cum illo nō poterit diſpēſare:quia abbas cui ille qui iurauit ſubeſt:nō eſt de ſua legatiōe.vbi aūt iuramentū p̄ſtitū nō eſt:bene poteſt legatus ex cauſa concedere licentiá alienādi vel permutandi poſſeſſiones intra fines ſue legationis.etiam ſi ille p̄latus ſubſit alteri extra eius legationē morāti.ar.ex̄ de reli.do.c.ij.xj.q.j.experiētie.ex̄ de fo.compe.ſane.⁊.c.fi.De poteſtate legatoꝝ que immediate emanat a poteſtate papali hucuſq: tractaſſe: etſi breuiter:ſufficiat.verū quia in hoc opuſculo de ſtatu eccleſie plurimū eſt neceſſe ſcire irregularitatis materiá in iure diffuſam ⁊ incertā: Idcirco aliud de ea hic interſerā diffuſe ꝑ multos doctores tractata.maxime ratione iuriū nouorū poſtmodū editorum.

¶ Articulus.xlviij. A

Irregularitas.

ET primo ſciendū eſt ꝙ irregularitas eſt nota ſiue impedimentū canonicū ex peccato ſiue defectu proueniēs: qua q̄s ꝓhibet̄ ad eccleſiaſticos ordines ꝓmoueri: ⁊ i eiſdē miniſtrare.Ideo dixi nota:q̄ð idē eſt q̄ð infamia ſeu irregularitas.ex̄ de pur.ca.accedēs.ij.q.iij.§.hinc aūt.j.⁊.l.indulgētia.ſub alio.§.notandū.ff.de his q̄ no.infa.furti.accipe.§.ſi q̄s alieno.⁊.l.ſe.Eſt etiá nota idē q̄ð cicatrix vel ſignū impſſum.ff.de ſeruis fu.l.ij.facit C.de aque ductu.l.decernimus.ex̄ li.vj.de ſentē.excō.ſi iudex.ante fi.ibi.annotatiōe ſignati.Idē etiá eſt ſtigma.C.de fabri.l.ſtigmata.li.xj.cuius textus ponit̄ pre.c.ſi iudex.quod verbū ponit̄.xxxiij.q.ij.hoc ipſuꝫ.Et irregularitas eſt cicatrix criminis vel defectus:vt.l.xj.di.in ſacerdotib⁹.in fi.vbi dr̄: Perferēs memorandi criminis labē.i.irregularitatē nō habꝫ lucidā ſacerdotij dignitatē.Unde ſanitas penitētie poſt vulnus ſcꝫ peccati ſecuta/ſine cicatrice ſcilꝫ irregularitatis eſſe nō pōt.j.q.j.ventū.⁊ ad hoc facit gloſ.ibi poſita ſup v̄bo cicatrice/que incipit:quia etſi peniteāt:tn̄ irregularitas manet:que non abolet̄ ꝑ penitentiá.xxv.diſt.primū.l.di.illud.j.q.vij.ſi quis omne.quia etſi animas per penitentiá ſaluare poſſumus:infamiá tamē facti/ſubaudi ſm gloſ.abolere nō poſſumus.vt in pre.§.hinc autē.colligitur/legitur ⁊ no.Ideo dixi canonicū.s.in deſcriptione irregularitatis:quia irregularitas eſt impedimentum a iure canonico introductū.ar.ex̄ de ſentē.excom.is qui in eccleſia.lib.vj.fuit tamē figurata de iure diuino:quia dictum eſt dauid primo Paralipo.xxij.Nō edificabis mihi templum:quia multū ſanguinem effudiſti.j.q.vij.ſi quis omnē.de con.diſt.j.c.j.In veteri aūt teſtamento erant irregularitates temporales ⁊ nō perpetue:vt quando quis eijciebatur extra caſtra pro eo ꝙ tetigerat immundum vel morticinum vel ſimile.xxxiij.q.ij.hoc ipſuꝫ. ¶ Prouenit autem irregularitas ſepe ex facto ſeu ex crimine:vt patet in clerico cenſurā eccleſiaſticā violante:vel ex aliq̄ notabili inobediētia p̄ſertim aduerſus ſedē ap.lxxxj.di.ſi qui.ex̄ ne cle.vel mo.nō magno.in fi.ex̄ de heretici.excōmunicam⁹.j.§.ſane.ex̄ de cler̄.ex.mi.c.fi.ꝓpe fi.ex̄